

ФОНТАНИ – ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Фонтани відносяться до найдревніших споруд людства і ведуть відлік свого існування із спорудження простіших штучних джерел питної води у поселеннях. Необхідність надати доступ до води можливо більший кількості людей потребувала обладнання відповідних міських просторів та створення споруд пристосованих для набору води та наповнення посудів. Первісні фонтани, як елемент системи водопостачання, розміщувались на площах, що забезпечувало доступ до них значної кількості людей. Фонтан ставав центральним елементом таких площ, місцем зустрічі та спілкування. Природнім було і бажання людей надати цьому місцю і споруді привабливого вигляду. Таким чином, у суцільно утилітарного об'єкту з'явилася естетична функція. Оформлення фонтанів відбувалося у відповідності до уявлень людей про красоту в конкретну історичну епоху.

Утилітарне навантаження на фонтани поступово зменшувалось, а естетична складова залишаючись не змінною, збільшувала свою роль в загальному значенні об'єкту для людей. Настав час і естетична складова стала вирішальною для подальшої долі фонтанів. Тепер, будівництво нових фонтанів велось виключно з міркувань прикрашання населеного пункту, або міста. Яскравим прикладом такого будівництва може бути фонтан Треві у Римі (рис. 1). Побудований у XVIII сторіччі він символізує висоту на яку було підняте значення такої споруди як фонтан у формуванні естетичних якостей міського середовища. Виконані у тогочасних традиціях алегоричні фігури, які прикрашають фонтан, демонструють досягнення мистецтва скульптури та просторової композиції. Басейн з водою та струмені каскаду лише доповнюють ведучу роль пластичного мистецтва у загальній композиції. Специфічна взаємодія між об'ємними формами та водою зберігалася на протязі кількох століть і дійшла до нашого часу (рис. 2). На певному етапі, архітектори та інженери звернули свою увагу на другу невід'ємну складову фонтанів – воду. Цьому сприяв технічний прогрес у галузі створення водяних насосів та іншого обладнання для струменів високого тиску, що надавало можливості отримати струмені води із різними характеристиками по формі, довжині та висоті.

Перенесення уваги із пластики статичних елементів композиції на форми потоків та струменів води суттєво змінило вигляд фонтанів. Тепер їх характерною рисою стала не статика кам'яних чи бетонних форм, а динаміка струменів води. Вода зайняла ведуче місце в образі фонтанів.

Рис. 1. Фонтан Треві у Римі, XVIII ст., арх. Ніколо Сальві

Рис. 2. Фонтан Vaillancourt у м. Сан-Франціско, Каліфорнія, США

Архітектори продовжуючи пошуки можливостей надати фонтанам ще більшого динамізму задіяли досягнення світлотехніки, створюючи фонтани із «танцюючими струменями» та світло-кольоровою підсвіткою (рис.3). Рухатись та змінюватись стали як струмені води так і промені підсвічування, перетворивши огляд фонтану на спостереження за водним шоу. Щоб статичні елементи фонтану не заважали спостерігати за водно-світловими ефектами їх прибрали із композиції зовсім. Тепер струмені виринають із площини поверхні води басейну, або з під землі на відповідно обладнаних площах. Повітря теж задіяне для досягнення певного ефекту – потоки та струмені низвергаються з неба створюючи виразну гру світла у променях сонця (рис. 4).

Рис. 3. Водне шоу біля готелю Белладжіо, Лас-Вегас, США

Рис. 4. Фонтан на Всесвітній виставці ЕКСПО-70, Осака

В результаті еволюції фонтан перетворився на складну інженерно-технічну споруду. Окремі фонтани досягли такого рівня інженерної досконалості та привабливості для глядача, що стали майже символами міст в яких розташовані. Подальший технічний прогрес надасть архітекторам нові можливості у створенні виразних, запам'ятовуючихся фонтанів, що значно покращить естетичні якості архітектурного середовища.